Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest

Jaarverslag 2018 ***(vastgesteld op 8 juli 2019)***

Deel 1: Verslag van het bestuur

Jaarverslag Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest 2018

Het jaarverslag van de stichting bestaat uit twee delen. Deel 1 bevat het verslag van het bestuur, waarin beschreven wordt welke activiteiten, projecten en beheer- en onderhoudswerkzaamheden in 2018 hebben plaatsgevonden. Deel 2 bevat het financieel Jaarverslag, opgesteld door Bunnig & Partners.

Algemeen

Landgoed Oud-Poelgeest is een historische buitenplaats in Oegstgeest, bestaande uit een parkbos (ca. 10 ha.) met historische betekenis en meerdere rijksmonumenten: het **kasteel** uit 1668, de **tuinmanswoning** (eerder paardenstalling) en het **koetshuis** uit de negentiende eeuw, een neogotische **kapel** aan de Trekvaart, een monumentale **poort met toegangshek**, een **boogbrug** en een **waterput** uit 1550.

Het landgoed is eigendom van de Gemeente Oegstgeest. De Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest heeft het landgoed met opstallen in erfpacht, met de verplichting het geheel in goede staat van onderhoud te brengen en te houden. Sinds de 80-er jaren van de vorige eeuw worden de monumenten stap voor stap gerestaureerd.

Het kasteel, het koetshuis (incl. de in de 70-er jaren daaraan vast gebouwde uitbreiding van 45 hotelkamers) en de niet als monument aangemerkte Oranjerie zijn verhuurd aan Kasteel Oud-Poelgeest BV, die het gehuurde als vergadering locatie en (congres)hotel verhuurt. Ook de tuinmanswoning is (vanuit een voorgeschiedenis als bedrijfswoning) verhuurd.

Het Landgoed Oud-Poelgeest is vrij toegankelijk voor publiek. Het park biedt, vaak in combinatie met de gebouwen, plaats aan diverse buitenactiviteiten: er vinden culturele manifestaties, rondleidingen en schoolbezoeken plaats.

De Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest dient het algemeen belang en heeft geen winstoogmerk. De Stichting heeft een ANBI-status (www.anbi-s.nl/stichting-erfgoed-oud-poelgeest).

Het bestuur

Het bestuur voert zijn taken uit in overeenstemming met de stichtingsstatuten en de Governance Code Cultuur. Zowel t.a.v. het onderhouden van externe contacten, als bij werkzaamheden in het kader van onderhoud en restauratie werkt het stichtingsbestuur nauw samen met directie en team van Kasteel Oud-Poelgeest BV.

De bestuursvergaderingen vonden in het verslagjaar plaats op 12 maart, 7 mei, 17 juli, 25 september en 12 november 2018. Daarnaast vond bijna wekelijks bilateraal overleg plaats om werkzaamheden en activiteiten voor te bereiden en af te stemmen tussen bestuursleden onderling en tussen bestuursleden en (directeur van) de BV. Gedurende vrijwel het gehele jaar hebben delegaties van het bestuur van de Stichting en van de Raad van Commissarissen van de BV 'in klein comité' overleg gevoerd over het vernieuwen van de huurovereenkomst en het sluiten van een lenings- en samenwerkingsovereenkomst. De resulterende drie overeenkomsten zijn uiteindelijk op 14 januari 2019 door beide partijen ondertekend.

Bestuurssamenstelling

Het bestuur van de Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest bestond in 2018 uit:

ir. A.E. (Annelies) Koningsveld-den Ouden, voorzitter

mr. drs. I.O. (Ivar) Svensson, secretaris

mr. J.A. (Jerôme) van Zuijlen, penningmeester

P.A. (Anne) de Jong, lid (onderhoud en beheer van de opstallen)

J. (Jeroen) Schuit, lid (onderhoud en beheer van het landgoed)

Doel van de stichting

Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest heeft ten doel:

- het in stand houden van de historische buitenplaats “Oud-Poelgeest” en de zich op dit landgoed bevindende rijksmonumenten;
- het landgoed en de daarop aanwezige gebouwen en monumenten te beheren en waar nodig en mogelijk te restaureren;
- het uitvoeren van (restauratie)projecten en onderhoud, waaronder ook het herstel en de instandhouding van het in Engelse landschapstijl aangelegde parkbos met grachten, een vijver en een boogbrug, alsmede de nog aanwezige elementen van de oudere geometrische aanleg, waaronder een ‘grand canal’, een oprijlaan met rondeel en beuken-, eiken- en lindelanen;
- het leveren van expertise, inzet en middelen voor het realiseren van bovengenoemde projecten en onderhoud, waaronder het begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor het realiseren van bovengenoemde projecten en onderhoud;
- de (publieksbeleving van de) cultuur-historische waarden van “Oud-Poelgeest”, alsmede het draagvlak voor het behoud en de ontwikkeling van dit culturele erfgoed te vergroten, en
- voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

De stichting tracht deze doelen te bereiken door het organiseren van, en/of deelnemen aan, culturele manifestaties, het onderhouden van contacten met verwante organisaties en met overheden, het verwerven van fondsen, subsidies en giften van overheden en particulieren en al hetgeen in de ruimste zin daarmee verband houdt, waaronder begrepen het verhuren van de opstallen.

Vrijwilligers

Sinds 2013 is er een grote groep vrijwilligers die helpt bij het onderhoud van het park en de gebouwen.

Twee **klusvrijwilligers** voeren reparaties uit in, om en aan de gebouwen, inventaris en roerende zaken. Zij werkten in 2018 onder meer aan herstel van schuiframen in het Kasteel en aan een antieke lakenpers in de mangelkamer. In 2018 startten de werkzaamheden aan herstel van de Duiventil in de binnentuin. Hiervoor is onder meer van een oude brugleuning een poot gemaakt om de til op te plaatsen.

De **bosgroep** kwam in 2017, afwisselend op dinsdag-, woensdag- en zaterdagmorgen en op de donderdagmiddag, 24 maal bijeen. In de zomermaanden zijn op een bosdag meestal rond de 25 vrijwilligers aan het werk, in de koudere maanden iets minder. De werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van ongewenste begroeiing (w.o. bramen, brandnetels en zaailingen) en bladafval, het snoeien van bomen, heesters en struiken, het verwijderen van dode bomen, in stand houden en bijwerken van paden, het planten van bollen en inzaaien van gras. In de extreem droge zomer van 2018 werd veel tijd gestoken in het, waar mogelijk en haalbaar, besproeien van de beplanting.

Externe contacten en deelname aan overlegplatforms

Provincie en regio:
De voorzitter is namens Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest actief deelnemer van:

- de “Erfgoedtafel Landgoederen” van de provincie Zuid-Holland en de door deze tafel ingestelde Werkgroep Communicatie Landgoederen Hollands Buiten, die het merk “Hollands Buiten” ontwikkelde,
- de “Erfgoedtafel Trekvaarten” van de Provincie Zuid-Holland.

Incidenteel is deelgenomen aan werkateliers en overleg in het kader van de Landschapstafel Duin- en Bollenstreek en van hieruit georganiseerde projecten Trekvaart Haarlem-Leiden & Routenetwerken in de Bollenstreek. Vanuit dit project kwam het initiatief voor de Boerhaaveroute tot stand (zie ook: Evenementen in 2018, 10 juni).

Gemeente Oegstgeest
Zowel bestuurlijk als ambtelijk vindt overleg plaats met de gemeente. In 2018 was er ambtelijk overleg over een door de gemeente op te stellen Erfgoednota en was er veelvuldig contact omtrent het vergunningstraject voor de aanleg van de Kwaakdam en de tweede toegang/uitrit van het landgoed naar de Kwaaklaan.

Diverse overleggen hadden plaats met bij erfgoed en groen betrokken wethouders en ambtenaren en met de Adviescommissie Groen en Natuur.

Platform Kunst, Cultuur en Erfgoed Oegstgeest
St. Erfgoed Oud-Poelgeest is één van de 22 deelnemers aan dit platform, dat tot doel heeft een ontmoetingsplaats te zijn voor mensen en organisaties die zich in Oegstgeest inzetten voor kunst, cultuur en erfgoed. Elkaar ontmoeten, leren kennen en komen tot samenwerking.

Regelmatig is samenwerking en afstemming gezocht met het **Cultuurfonds Oegstgeest** en met de **Stichting Dorpsmarketing Oegstgeest.**

Bijzondere activiteiten en evenementen in 2018

- Op 16 februari werd een brisantgranaat gevonden door Robert Hoogduin, een amateurarcheoloog die regelmatig op het landgoed 'zoekt' naar bodemschatten. Onder toeziend oog van de politie werd de granaat door de EOD ontmanteld en op het landgoed tot ontploffing gebracht. Het kratergat dat daardoor ontstond is met bosgrond toegedekt.

- In april werd door Stichting Wandelnet met wit-rode merktekens de bewegwijzering aangebracht van de **Romeinse Limeswandelroute**, een lange-afstandswandelroute langs de noordgrens van het Romeinse Rijk, die loopt van Katwijk naar het Duitse Xanten. De route loopt over Landgoed Oud-Poelgeest (zie: www.wandelnet.nl).

- 21 mei, Tweede Pinksterdag, was de jaarlijkse Dag van het Kasteel. De Dag van het Kasteel is een landelijk evenement en wordt georganiseerd door de Nationale Kastelenstichting. In de regio Zuid-Holland wordt deelgenomen aan de Dag van het Kasteel met 'Hollands Buiten': een reeks landgoederen en buitenplaatsen tussen Hillegom en Den Haag, waartoe ook Oud-Poelgeest behoort. Deze Zuid-Hollandse deelname wordt mede mogelijk gemaakt door provincie Zuid-Holland en Fonds 1818 en wordt georganiseerd door Erfgoedhuis Zuid-Holland. Vele bezoekers bezochten het landgoed en namen deel aan de activiteiten voor jong en oud.

- Op zondag 10 juni was er een Open Monumentendag-Special met als thema 'De gave van Boerhaave'. In dit kader waren er bijzondere exposities en openstellingen in het geboortehuis van Boerhaave in Voorhout, op het Landgoed Oud-Poelgeest en in het voormalig woonhuis aan het Rapenburg, in de Hortus Botanicus en in de Pieterskerk in Leiden. Op deze dag werd ook de Boerhaaveroute gelanceerd. Deze fiets- en wandelroute langs de huizen van Boerhaave werd gemaakt door een samenwerking tussen Dorpsmarketing Oegstgeest, Leiden Marketing en Teylingen Marketing. De route werd op de fiets afgelegd en op Oud-Poelgeest door Burgemeester Jeansch in ontvangst genomen. Samen met Boerhaave zelf onthulde de burgemeester op deze dag ook het Informatiebord dat bij de Tulpenboom van Boerhaave is geplaatst. Helaas werd het bord al enkele weken na plaatsing bekrast door vandalen.

Op 8 en 9 september was het Open Monumenten & Osger Weekend. Op zondag 9 september nam ook Oud-Poelgeest deel met een divers programma. St. Osger organiseerde een 'Universiteit van Oegstgeest' in het koetshuis, met lezingen van Prof. Dr. Fik Meijer, Dr. Luuc Kooijmans, Dr. Rik de Ruiter en Prof. Dr. Jet Bussemaker. Er waren gebruikelijke rondleidingen en heel bijzonder was de wandeling in de voetsporen van Boerhaave tijdens een theatrale boswandeling 'PoelGeest' georganiseerd door Fields of Wonder (Geert van der Velden).

- Op 22 oktober bezocht het bestuur Calorama, een buitenplaats in Noordwijk, waar met bestuursleden van de Stichting Calorama Everwijn Taets van Amerongen is gesproken de aanpak van restauratie en beheer van een landgoed.

- Op het landgoed vinden jaarlijks, onder leiding van gidsen van IVN, 'stinsenplantenwandelingen' plaats in het voorjaar en bessen- en paddenstoelenexcursies in het najaar.
- Regelmatig bezoeken schoolklassen het Landgoed. In beginsel bezoeken leerlingen van Oegstgeester basisscholen het landgoed twee maal tijdens de basisschoolperiode.

- Het MEC-Oegstgeest (Milieu Educatief Centrum) organiseert lentewandelingen voor basisschoolleerlingen (kinderen van 7 -10 jaar oud) op het landgoed.

Restauratie, onderhoud en beheer

Om de doelstelling van de stichting m.b.t. restauratie en beheer te realiseren vinden onderhoud en restauratie plaats.

- **Gesubsidieerd monumentaal onderhoud** dat, op basis van het Besluit Restauratie en Instandhouding Monumenten (BRIM, tot 2017) en de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM, vanaf 2017), mede wordt gefinancierd door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).
  Er worden met een BRIM-subsidie onderhoudsplannen met een looptijd van 6 jaren uitgevoerd aan het Kasteel, het Koetshuis en het Landgoed. Met een SIM-subsidie wordt m.i.v. 2017 een zesjarig onderhoudsplan voor de Kapel uitgevoerd. In 2018 stonden twee gevels van het Kasteel in de steigers voor gevelonderhoud en schilderwerk (in 2019 worden de andere twee gevels op dezelfde wijze onderhouden).

- **Niet gesubsidieerd monumentaal onderhoud**, betreft onderhoud aan de Tuinmanswoning. De tuinmanswoning is een rijksmonument, maar voor monumenten in gebruik als woonhuis gelden BRIM en SIM niet. In 2018 is gestart met onderhoudswerkzaamheden (gevels en schilderwerk) die in 2019 worden afgerond.

- **Gesubsidieerde restauratie- en herstelprojecten.** In het verslagjaar is met subsidie van de Provincie Zuid-Holland het project Boerhaavepark (nagenoeg) afgerond. Dit project richt zich op herstel van het NO-deel van het parkbos en omvat onder meer het snoeien en kappen rondom de Tulpenboom van Boerhaave, waardoor deze de kans krijgt te herstellen en verder uit te groeien, het herstel van paden en het uitbaggeren van de noord- en westgracht. Dit laatste onderdeel is pas begin 2019 gerealiseerd, nadat de Kwaakdam was aangelegd.
  Ook is in dit kader het project 'Herstel Oprijlaan en tweede toegang' in uitvoering genomen. Dit project omvat het herstellen van de Oprijlaan en het Rondeel, het verlengen van de Boerhaavelaan tot aan de Kwaakdam en het realiseren van een tweede toegang van het landgoed naar de Kwaaklaan. Dit project zal naar verwachting in mei en september 2019 worden afgerond.

- **Regulier, dagelijks en niet-monumentaal onderhoud en beheer**.
  Dit onderhoud en beheer was tot en met 2017 ondergebracht in een gezamenlijk met de BV uit te voeren onderhouds- en investeringsprogramma (MJOP). In het kader van het MJOP worden de technische installaties (verwarming, beveiliging e.d.) onderhouden, wordt geschilderd en behangen en zijn diverse zalen op het Kasteel voorzien van nieuwe vloerbedekking en gordijnen. Ook zijn hotelkamers ingrijpend gerenoveerd en zijn plannen voorbereid voor renovatie van receptie, gangen en zalen in Koetshuis/hotelgebouw. In 2018 is langdurig en indringend met de BV overlegd over verdeling van verantwoordelijkheden voor het niet-monumentaal onderhoud tussen huurder en verhuurder. Dit heeft geresulteerd in nieuwe afspraken die zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst en aanpassingen van de huurovereenkomst die gelden met ingang van 1 januari 2019.